

Försvarets omstrukturering – Nuläge och förbundets syn

I Officersinfo special behandlas statusen på de olika delarna av Försvarets omorganisation. Även förbundets ståndpunkter klargörs.

Formen består av fyra konstanta övrigrubriker och varierande antal underrubriker. Då någon fråga är färdigbehandlad stryks den.

Avtalsfrågor och övriga löpande ärenden redogörs för i vanliga Officersinfo.

Ny text är skriven i rött. Nedan visas även rubriker med uppdaterat innehåll i rött text.

FM övergripande inriktning

- Allmänt

Sid 2

Insats- och produktionsorganisation

- Om insatsorganisation 14 och inplacering av officerare på specialtofficersbefattningar
- Om tjänstgöringsobligatorium för inplacering i insatsorganisation

Sid 5

Personalvolym

- Om antalet befattningar i framtidens försvarsmakt
- Om FM vilja att minska antal officerare
- Om anställning av gruppchefer, soldater och sjömän

Sid 3-4

Grundorganisations- förändringar

- Allmänt om grundorganisationsförändringar
- Om flytt av ingenjörkompanier
- Om flytt av basbataljoner
- Om GLC/NOC

Sid 6-8

Fortsättning på sid 2

Om försvarsmaktens övergripande inriktning

Allmänt

Regeringen fattade den 14 januari 2010 ett inriktningsbeslut för Försvarsmakten under perioden 2010-2014. Detta tillsammans med de årliga regleringsbrev, samt instruktionen för Försvarsmakten ska numera utgöra regeringens övergripande inriktning.

Oppositionen säger numera att de, om de vinner valet, vill utvärdera den avskaffade värnplikten 2011.

Grunddragen är:

- Värnplikten avskaffas i fredstid från den 1 juli 2010.
- Försvaret ska bestå av anställd personal.
- Kostnader för stödfunktioner (personal-, materiel- och logistikförsörjning samt stödfunktioner) ska minskas till förmån för insatsförband med anställd personal.
- Insatsorganisationen bör vara intagen 2014, men vissa förband bedöms inte vara fullt operativa vid den tidpunkten.
- Förbandsmålsättningar ska i huvudsak fastställas under 2010.
- För arméns del ska de nya förbanden i huvudsak vara klara till början av 2015.

Regeringen har beslutat att inga organisationsenheter inom grundorganisationen kommer att läggas ned innan valet i höst, dock får FM genomföra rationaliseringar och effektiviseringar inom nuvarande organisation.

FMUP som visar Försvarsmaktens planerade utveckling fram till 2020 visar att myndigheten anser att grundorganisationsplattformar kan läggas ned på grund av att man sammantaget har en överkapacitet. Vidare anser myndigheten att nedläggningar skulle gynna balansen mellan uppgifter och resurser.

Förbundets ståndpunkt och bedömning

Förbundet driver arbetet i två tåter. Dels en tät där förbundet i samverkan med Försvarsmakten, på Försvarsmaktsnivå och på förbandsnivå, försöker få myndigheten att fatta kloka beslut, utifrån så bra underlag som möjligt.

Här försöker förbundet vara en vakthund och peka på vad som faktiskt är beordrat av regeringen - och därigenom måste verkställas.

Dessutom bedriver förbundet opinionsbildning på en andra tät i syfte att uppmärksamma väljare och politiker på konsekvenser av redan fattade beslut och vad förbundets medlemmar anser är långsiktigt hållbara beslut för framtiden.

Avseende FM:s övergripande inriktning påpekar förbundet att:

- Försvarsmaktens utvecklingsplan (FMUP) fram till 2020 är tydlig i sin strävan att uppnå balans mellan uppgifter och resurser.
- att FMUP:n strävar mot balans innebär inte att myndigheten redan är där. I dagsläget präglas Försvarsmaktens verksamhet fortfarande av stor obalans mellan uppgifter och resurser.
- den av regeringen beslutade inriktningen innebär ett risktagande då det nya personalförsörjningssystemet är oprövat. Omställningen sker samtidigt som det säkerhetspolitiska

läget är inne i en period med flera osäkra faktorer för framtiden, enligt FMUP:n. Nuvarande inriktning innebär vidare att FM inte dimensioneras för att i närtid kunna öka i numerär om ett hot uppstår.

– regeringen har skrivit både i budgetpropositionen för 2010 och i inriktningspropositionen (Prop 2008/09:140) att omställningen av FM ska ske i den takt ekonomiska medel frigörs. Officersförbundet hävdar att det är viktigt att både regeringen och FM är trogna det. För snabba beslut på oklara grunder kan skada både förbundets medlemmar, Försvarsmaktens förmåga att framstå som en god arbetsgivare och Sveriges försvarsförmåga.

– om oppositionen efter ett eventuellt regeringsskifte och utvärdering vill återinföra värnplikten är det viktigt att finansiering och bemanning ses över. Om så sker är det ytterligare en uppgift som tillkommer för Försvarsmaktens del som inte kommer att ha budgeterats för.

Avseende opinionsbildning försöker förbundet få medborgare, politiker och massmedia att:

- ta försvarsfrågan på större allvar.
- först utgå från vilka uppgifter försvaret ska ha och därefter allokera resurser, istället för att, som idag, börja med pengarna och därefter lasta in mer uppgifter än pengarna räcker till.
- förstå vikten av ett försvar som är dimensionerat för att hantera en eventuell negativ framtidsutveckling.

Fortsättning på sid 3

Personalvolymen

Om antalet befattningar i framtidens Försvarsmakt

Försvarsmakten utgår i sin planering från att Försvarsmakten ska bestå av:

- ca 3 900 officerare,
- ca 4 900 specialistofficerare,
- ca 6 800 anställda gruppchefer, soldater och sjömän (GSS), samt
- ca 9 100 kontrakterade (tidvis tjänstgörande) GSS.
- ca 22 000 i de nationella skyddsstyrkorna/hemvärnet
- ca 5 300 civila
- ca 2 500 Reservofficerare

Förbundets ståndpunkt och bedömning

Förbundet anser att:

- om FM ska kunna gå i land med omställningen i tid utan att problem uppstår för arbetstagare, myndighet och arbetstagarorganisation krävs att en detaljerad genomförandeplan utarbetas.
- samverkan är viktig för att uppmärksamma potentiella problem innan de uppstår. Detta gäller på central nivå men det är ytterst viktigt att även officersföreningarna deltar i arbetet för att underlagen på central nivå är förankrade i verkligheten.
- nuvarande planering innehåller ett stort antal antaganden. Det är viktigt att tydliga kontrollpunkter fastställs för att kunna kontrollera om antagandena håller och kunna besluta om förändrad inriktningen utifrån planens möte med verkligheten.

Förbundet deltar i beredningen och har så här långt kunnat konstatera avseende nuvarande plan att:

- framförallt fördelningen mellan olika personalkategorier (exempelvis officerare/specialistofficerare) och grad/nivåfördelning behöver granskas ytterligare.
- det krävs mer underlag avseende hur insatsförbanden ska ledas och produceras innan det totala personalbehovet fastställs.

Om Försvarsmaktens vilja att minska antalet officerare i organisationen

I FMUP:n talas inte längre lika tydligt om övertalighet av officerare. Karriärväxling, övergång till specialistofficersbefattningar och omstruktureringsåtgärder är det som nämns.

Regeringen säger dels att Försvarsmakten så långt som möjligt ska bemannas med befintliga officerare dels att karriärväxling är det som FM måste arbeta aktivt med för att avveckla de som har en icke passande kompetens.

Förbundets ståndpunkt och bedömning

Officersförbundet bedömer att FM har ändrat ton avseende avveckling av officerare. Då FM ser nedläggningar av förband som nödvändigt finns en insikt om att många officerare sannolikt inte kommer att flytta med om förband byter verksamhetsort. Därför har en viss rädsla för officersbrist inom kritiska sektorer kunnat skönjas.

Förbundet anser att:

- karriärväxling respektive omskolning är den väg som vi vill ha. Officersförbundet har därför uttalat sig positivt om regeringens inriktning avseende **karriärväxling**.
- någon generell övertalighet inte föreligger i Försvarsmakten.

Fortsättning på sid 4

Personalvolymen – Om anställningar av gruppchefer soldater och sjömän

Angående avtal om långa tidsbegränsade anställningar för gruppchefer, soldater, och sjömän (GSS) är regeringen tydlig med att det ska vara tidsbegränsade anställningar.

Personalförsörjningsutredningen ska utreda formerna och förutsättningar för anställning av GSS och specialistofficerare. Utredningen ska redovisa slutresultat senast första december 2010.

Förbundet ingår i utredningens referensgrupp.

De lagförändringar som utredningen förmodligen kommer föreslå kommer inte att kunna vara i kraft förrän tidigast i mitten av 2012, sannolikt årsskiftet 2012-2013.

Just nu pågår förhandlingar på central nivå, om kollektivavtal för anställningar av gruppchefer, soldater och sjömän, med Arbetsgivarverket där Officersförbundet har en central roll (inom OFR:s ram).

Förbundets ståndpunkt och bedömning

Officersförbundet anser att:

- det är avsevärt bättre att vi tecknar avtal om detta än att regeringen ska skriva en förordning. Då kan förbundet och FM påverka formerna för anställningarna så att de passar såväl FM som den enskilde individen.
- det är fel att tillämpa tidsbegränsade anställningar för specialistofficerare

– tidsbegränsade anställningar är lämpligt för kategorin gruppchefer, soldater och sjömän, men att formerna för anställning, avveckling och villkor bäst löses genom kollektivavtal.

Fortsättning på sid 5

Om uppbyggnad av insatsorganisation 14 och produktionsorganisation

Om FM org 11, insatsorganisationen 2014 (IO14) och omplacering till specialistofficersbefattning av officerare

Tidigare var planen att IO14 skulle skapas och därefter successivt bemannas. Den inriktningen är nu släppt. IO14 är fortfarande slutmålet men vägen dit kommer att gå via mellanorganisationer, varav den första är FM Organisation 11 (Org 11).

FM är tydlig med att IO 14 så långt det är möjligt ska bemannas med dagens anställda. Även regeringen har framhållit att FM så långt som möjligt ska använda dagens anställda för bemanning.

Org 11 kommer att bestå av produktionsorganisation 11 och insatsorganisation 11. Org 11 ska utarbetas vecka 07-20 i år för att sedan samverkas och fastställas vecka 23. Därefter ska organisationen matas in i Prio. **Från vecka 35 är bemanningsarbetet tänkt att påbörjas.**

I vilken grad Org 11 skiljer sig från dagens organisation är i nuläget inte känt.

Under våren 2012 är det FM:s plan att utarbeta den organisation som ska bli myndighetens organisation 2014.

Förbundets ståndpunkt och bedömning

Officersförbundet anser att:

– **alla dagens anställda kan och ska användas för att bemanna kommande organisationer.** Vidare att man så långt som möjligt inte ska placera personalen i förband som innebär att de måste flytta.

– **det viktigaste är att individen får en acceptabel placering och därmed har kvar sitt jobb.** Med hänsyn till att den framtida officerskåren i övervägande grad består av specialistofficerare kommer en stor mängd av dagens officerare att placeras på specialistofficersbefattningar.

– eventuellt byte av grad ska vara frivilligt.

– att det ska vara möjligt att konkurrera om både officers- och specialistofficers-befattningar i framtiden oavsett vilken befattning den enskilde fick i FM Org 11.

Enligt rykten skulle det förekomma diskussioner kring lönesänkningar för de individer som skulle bli specialistofficerare. Inga sådana förslag har lagts av arbetsgivaren och förbundet skulle inte acceptera lönesänkningar vid byte av befattning. För att **specialistofficerssystemet** ska bli livskraftigt måste dessutom specialistkompetensen premieras lönemässigt

Om tjänstgöringsobligatorium i internationella insatser

FM överväger att ställa obligatoriskt krav på arbetsskyldighet för internationella insatser på den som vill få en plats i IO 14.

Under sommaren 2009 beslutade FM att samtliga som vill gå kurser som ger kompetens för befördran måste skriva om sina anställningsavtal till nya med obligatorium.

Riksdag och regering lägger stor vikt vid frågan om att personalen måste vara tillgänglig för de uppgifter som de ställer.

Det har bildats en utvecklingsgrupp där förbundet, övriga fackförbund och arbetsgivaren ska bereda frågan om arbetsskyldighet

Arbetsgruppen (utvecklingsgruppen internationell arbetsskyldighet) som diskuterar obligatoriefrågan har mötts tre gånger.

Förbundets ståndpunkt och bedömning

Förbundet utreder just nu arbetsrätten kring arbetsskyldigheten

Förbundet anser att:

– ett nej till arbetsskyldighet för internationella insatser (obligatorium) inte är skäl för uppsägning.

– den enda rimliga vägen att gå mot ett obligatorium är att erbjuda den enskilde ett frivilligt omtecknande av anställningsavtalet. Ett sådant omtecknande ska vidare stödjas av någon form av villkorsmässig stimulans, vilken förbundet anser ska vara kollektivavtalsreglerad.

– villkoren kring och förutsättningarna för utökad arbetsskyldighet måste definieras innan de anställda tvingas att skriva under nya avtal. Det handlar bland annat om insatsfrekvens, giltiga skäl för att inte delta i en insats och sanktionsmöjligheter mot den som inte åker.

– stödet till anhöriga till tjänstgörande i insatser måste förbättras innan arbetsskyldigheten utökas.

– huvuddelen av förbundets medlemmar är inte negativa till obligatoriet i sig, utan till de oklarheter som finns kring vad en utökad arbetsskyldighet i praktiken innebär och sättet den införts på.

Fortsättning på sid 6

Organisationsförändringar

Allmänt

I Utvecklingsplanen (FMUP 2011-2020) har Försvarsmakten planerat för följande organisationsförändringar fram till 2014:

1. Redan beslutad förändring av sjöinfobataljonerna fortsätter. Verksamheten koncentreras till två sjöinfocentraler och samverkanspersonal behålls i Visby.
2. Centraliseringen av flygvapnets stridsledningscentraler fortsätter. Hästveda läggs ned 2014.
3. Central ledning ska ses över och omorganiseras.
4. Fyra regionala staber upprättas för ledning av hemvärn/nationella skyddsstyrkor, samverkan med länsstyrelser och verksamhet motsvarande dagens säkerhetsamordningskontor.
5. FM har aviserat att man i den särskilda redovisningen till budgetunderlaget för 2011 (BU11/SR) kommer att hemställa om att få genomföra en vidareutveckling av funktionen gemensam lägesinformation och NOC.
6. Något verksamhetsställe ska omlokaliseras och samordnas i befintlig garnison.
7. Reducering motsvarande ett arméregemente.
8. Reducering motsvarande en flygflottilj.
9. Reducering med cirka 10 utbildningsgrupper.
10. Sammanslagning av organisationsenheter.

Regeringspartierna har sagt att inga organisationsenheter inom grundorganisationen kommer att läggas ned innan valet 2010, dock får FM genomföra rationaliseringar och effektiviseringar inom nuvarande organisation.

Förbundets ståndpunkt och bedömning

Frågan har två delar. Dels en politisk dimension, dels en praktiskt.

Den praktiska dimensionen är att, Försvarsmaktens budget är beslutad och mer resurser inte ser ut att ges.

Förbundet anser att rationalisering och effektivisering ska grundas på väl genomarbetade underlag och där flera alternativ tagits fram. Vidare ska det inför varje förändringsarbete göras riskanalyser ur ett arbetsmiljö- och verksamhetssäkerhetsperspektiv) och dessa analyser ska omsättas i handlingsplaner samt vara en del av beslutsunderlaget.

Under 2009 har förbundet lyckats övertyga FM om att det ska göras riskanalyser som en del av underlagen för beslut om ingenjörkompanierna, GLC/NOC samt Flygbasbataljonerna. Förbundet har också tillsammans med de övriga facken anlitat en arbetstagarconsult för att utreda frågan om flygbasbat. Ombudsmän, förbundsstyrelseledamöter samt berörda Officersföreningar lägger stort engagemang på att granska, värdera och komplettera de utredningar som ska ligga till grund för beslut om förändring eller inte.

Redan nu uppfattar förbundet att detta har bidragit till varje fråga utreds ytterligare, fler alternativ granskas och tidpunkter för beslut flyttas för att underlagen ska bli bättre.

Riksdagen har beslutat att omställningen ska ske i den takt resurser frigörs. Det är viktigt att både regering och försvarsmakt är trogna den principen. För höga krav på omställningshastighet leder till dåligt underbyggda beslut, vilket riskerar minskad försvarseffekt, ineffektivt resursutnyttjande och dålig verksamhetssäkerhet.

Den **politiska dimensionen** innebär att det idag inte finns något riksdagsparti som är villigt att ge mer pengar till försvaret. Politiska besluten om den framtida inriktningen är fattade. Förbundet vill därför medverka till att de beslut som fattas av FM och regeringen blir så väl genomarbetade som möjligt.

Samtidigt som Officersförbundet strävar efter att vara en **konstruktiv part**, försöker förbundet få både politiker och FM att lyfta blicken och se till helheten: Förmågan att faktiskt försvara Sverige och stödja internationell säkerhet genom internationella insatser.

En helhet byggs på detaljerna och med dagens omställningstakt hinns ofta inte detaljerna med, vilket förbundet vill varna för.

Bland annat måste det nationella försvaret, för att vara användbart, ta hänsyn till geografiska aspekter för att kunna hävda Sveriges territoriella integritet eller i värsta fall försvara landet.

Fortsättning på sid 7

Om flytt av basbataljonerna

FM beslutade i december att behålla flygbasbataljonerna på respektive flottilj. Detta kallades av myndigheten för "alternativ spridd."

Ett av motiven som angavs i underlaget var kostnaden för nyinvesteringar.

Förbundets ståndpunkt och bedömning

Officersförbundet anser att:

- det var bra att en utvärdering gjordes som tydligare visade kostnader och risker med en eventuell flytt.
- det var en bra metod att - tillsammans med övriga berörda fack - anlita en utomstående konsult för att få tydliga fakta att förhålla sig till när frågan skulle diskuteras

DÅ FRÅGAN JUST NU INTE ÄR UPPE FÖR VIDARE BESLUT KOMMER RUBRIKEN ATT UTGÅ.

Om flytt av ingenjörkompanierna i Boden

FM vill flytta de två ingenjörkompanierna i Boden till Eksjö. Även här efterlyser de lokala Officersföreningarna underlag. Inga beslut är fattade ännu och möjligheten och konsekvenserna och eventuella tillvägagångssätt av en flytt undersöks

Vid riskbedömningen har inga risker som är så allvarliga att de förhindrar flytt framkommit.

Beslutstidpunkt är inte känd av förbundet, men beslut kommer att fattas i år, enligt nuvarande inriktning.

Förbundets ståndpunkt och bedömning

Om en flytt ska genomföras måste FM först utreda konsekvenserna och sin syn på det arbetsrättsliga läget. Ingen bör

exempelvis tvingas att flytta för att sedan drabbas av nedläggningshot pga arbetsbrist på den nya orten.

Fortsättning på sid 8

Om FM gemensam ledningscentral (GLC) / Nätverksledningscentral (NOC)

Tidigare talade FM om en utveckling av Försvarmaktens ledningssystem i två steg. Denna utveckling skulle skapa en Gemensam lägescentral med en gemensam datanätverkscentral. (GLC/NOC). Denna terminologi har nu utgått.

Istället har FM aviserat att man i den särskilda redovisningen till budgetunderlaget för 2011 (BU11/SR) kommer att hemställa om att få genomföra en vidareutveckling av funktionen gemensam lägesinformation (GLI) och NOC.

GLI innebär (till skillnad från GLC som innebar att all produktion skulle samlas på samma plats) att all information samlas på en plats, men själva produktionen av informationen sker på nuvarande platser. Det vill säga att nuvarande infrastruktur behålls.

Det som har beslutats är:

- Avveckling av sjöstridskompanier Härnösand, Malmö och Visby 2010. Samverkanshet Visby vidmakthålls med kapacitet för samverkan dagtid.
- Avveckling av sjöstridskompani Karlskrona 2011.
- Avveckling av StriC syd, FMTM och FMLOG verksamhet i Hästveda 2014.
- Nuvarande ledningsenheter vid flygflottiljer avvecklas och omvandlas till ledningsplatser (operatörsplatser i kontors eller containermiljö (freds- och övningsanläggning)) som vidmakthålls vid F7, F 17 och F21.
- Sjöstridskompani Göteborg och Muskö vidmakthålls.

Förbundets ståndpunkt och bedömning

Förbundet har tidigare välkomnat att FM i december 2009 anpassade sin planering utifrån de faktorer som framkom när tidigare beslutsförslag skulle vidareutvecklas.

Samtidigt innebär nuvarande beslut att Hästveda läggs ned 2014. Det är nu viktigt att FM förklarar beslutet för de anställ-

da om myndigheten menar allvar med sitt mål att förhindra personalflykt inom kritiska kompetensgrupper.

Vad fortsättningen på GLI/NOC får för konsekvenser är inte klarlagt. Förbundet kommer att vara tydligt med kravet att få delta i samverkan i detta.

Skrivelseförteckning:

Riksdag/regering/Försvarsdepartementet:

- Regeringsbeslut 3, *Inriktningsbeslut för Försvarmakten 2010-2014*, 2010-01-14, Fö2009/1354/MIL.
- Proposition 2008/09: 140 *Ett användbart försvar*, 2009-03-19
- Försvarsutskottets betänkande 2008/09 FöU10, 2009-05-19

Försvarmakten:

- Försvarmaktens utvecklingsplan 2011-2020 (FMUP 2011), 2010-02-05, HKV bet 23 320: 51 391
- Verksamhetsupppdrag för 2010 *Uppslag 4.0 Plan för omstrukturering*, 2010-02-12, HKV bet 23 250: 50 552